

ŽIVOT

BROJ 5.

RUJAN 1924.

GODINA V.

UREDNIŠTVO "ŽIVOTA"
ZAGREB 1/147

Sv. Ćiril i Metod o papinomu prvenstvu.

Grkoistočnjaci i starokatolici štiju svetu braću kao svece, ali sveta solunska braća upravo protivno vjeruju o vlasti papinoj. Sv. Ćiril i Metod vjeruju u katoličku dogmu, da je papa po Božjoj odredbi na čelu Kristove Crkve i da je ta Crkva ondje, gdje je papa rimski. Oni dakle vjeruju samo ono, što vjerujemo i imamo mi rimo-katolici. Sveta braća dakle osuđuju i stare istočnjake i tek rođene naše starokatolike. Tko ima pravo? Ako su sveta braća krivo naučavala, zašto i kako ih možete držati i štovati i zazivati kao svece? Ako su pravo vjerovali, zašto ih ne slijedite?

Zamolili smo bili g. pisca, neka bi nešto o vjeri svete braće napisao za naš časopis. I on se rado odazvao. No radnja ulazi tekar sada, a izišla je već i u njegovom novijem djelu o Crkvi. Zahvaljujemo g. piscu i svoje čitaoce upozorujemo na ovaj članak i na spomenuto djelo njegovo, koje se može nabaviti i kod »Narodne Prosvjete« u Zagrebu (Kaptol, 29). — *Uredništvo.*

Među najodličnije svjedoke istočne predaje o božje-pravnom prvenstvu Petrovih nasljednika idu slovenski apostoli sv. Ćiril i Metod. Po porijetlu i znanstvenoj odgoji bili su Bizantinci (Ćiril bio je Focijev učenik), a po vjerskoj odgoji ljubili su istočno monaštvo i istočne vjerske predaje. Kod istočnih monaha na Olimpu (u Maloj Aziji) i po drugim samostanima dobro su upoznali istočne tradicije, što su ih sačuvali grčki monasi (Teodor Studit) i istočni kršćani izvan Bizanta bez bizantinskih crkvenopolitičkih primjesa. Kako su bili apostoli Slovenâ, proširili su svoje vjersko obzorje te su jasnije od svojih suvremenika shvaćali općenitost Kristove Crkve. U svijetlu crkvene općenitosti i crkvenog jedinstva jasno su poimali i naglašivali papinsku općenitu crkvenu vlast.

1. Učenici Ćirila i Metoda, prognani iz dunavske Panonije, našli su utočište u krajevima podloženim patrijarhu Carigradskom. Ipak su sačuvali jasne tragove ćirilometodova nauka o papinskom božjepravnom prvenstvu. U uvodu staroslovenskom »Žitiju Metodija« sačuvarao se od riječi do riječi odlomak ćirilometodova nauka o crkvenim saborima. Nabrajaju se šest općih crkvenih sabora; kod svakoga se na prvom mjestu spominje Papa. Papi se daje odlučna

riječ na crkvenom saboru; izrazuje se papinska vrhovna crkvena vlast. Evo tog mjesta: »*Silvester*, koga valja štovati, sa 318 otaca, uz pomoć velikog vladara Konstantina, sazvaio je prvi sabor u Niceji, pobijedio je i osudio Arija i njegovo krivovjerje . . . Također *Damaz* i teolog Gregorije sa 150 otaca i s velikim carem Teodozijem u Cari-gradu (381. god) potvrdiše sveti sabor . . . *Celestin* i Ćiril s 200 otaca i s drugim carem nadvladaše u Efezu Nestorija« i t. d.

Na tom mjestu je u izvornoj Ćirilometodskoj formulaciji izražena istočna predaja o papinskom prvenstvu nad općim crkvenim saborom. Ta se predaja od 5. vijeka dalje ustalila u grčkoj liturgiji, kod bizantskih historika i kronika. Bizantski kronik Teofanes (8 vij.) i Georgios Hamartolos (9. v.) kod crkvenih sabora Papu spominje uvijek na prvom mjestu¹⁾. Georgios Hamartalos utjecao je na staroruske (Nestora) i starosrpske kroniste. I u tim kronikama se kod crkvenih sabora spominju pape na prvom mjestu.

Kao što je Teodor Studit, tako je i sv. Metod papu poistovjetio sa sv. Petrom. Njemačkim biskupima odgovorio je, da njegova crkvena pokrajina nije podložena njemačkim biskupima, nego »svetajega Petra jest« (Žitije Meth. 9). Njemačke biskupe, koji su mučili sv. Metoda, zadesila je prema riječima legende »osuda sv. Petra« (Žitije Meth. 10). Odlični apostolski značaj rimskoga prvenstva izricali su time, što su kod Moravaca i Panonaca papu zvali »apostol«, premda je već bilo udomačeno ime papa²⁾.

2. Još je jasnije izražen Ćirilometodijev nauk o božjepravnoj vrhovnoj vlasti Petrovih nasljednika u staroslovenskom prijevodu grčke zbirke crkvenih kanona (nomokanon). Protiv 28. kalcedonskog kanona, koji se u dodatku dodavao nekim carigradskim zbirka-ma kanona, dokazuje se u dvama staroslovenskim sholijima božjepravna apostolska podloga papinskoga prvenstva; protiv bizantske teorije (izražene u 28. kalc. kanonu) o političkoj podlozi i prenesljivosti rimskoga crkvenog prvenstva dokazuje se, kako se ne može prenijeti crkveno prvenstvo Petrovih nasljednika. Evo tih znamenitih sholija Metodovoga nomokanona³⁾:

¹⁾ PG. 108, 927; P. G. 110, 612; 705; 741; 779 i dr.

²⁾ *Grivec*, Pravovernost sv. Ćirila i Metodija (Ljubljana 1921; BV I), 10—14. Crkveno prvenstvo 44—56 i dr. Staroslovenske legende (djelo učenika Ćirila i Metoda) govore ujedno o mišljenju neposrednih učenika Ćirila i Metoda; o tome govore i spisi Klementa Bugarskoga, koji na pr. za Klementa rimskoga veli: »Prestolovi verhovnago apostola Petra učitelja naslednik v rimske grade« (odz. n. 106, 4, nota 49).

³⁾ U knjizi »Crkveno prvenstvo« (Ljubljana 1921. str. 81—98) dokazao sam, da su ta dva »sholia« Metodova. Vjerojatno je, da je Metod upotreb-ljavao starije grčke izvore (iz 8. v.), pa ih je po svoju formulirao. Sholiji su izraz istočne monaške predaje. Po idejama i po stilu podudaraju se s

I. A valja znati, što taj kanon (28. kalcedonski) nije potvrđen od svetoga Pape Leona, koji je bio tada na prijestolu staroga Rima. Nije u toj stvari pristao uz kalcedonski sabor, već je pisao saboru, da ništa takovo ne prima i uprav poradi sumnjive novotarije Anatolija, u to doba biskupa carigradskoga. Stoga neki biskupi, koji su bili na saboru, ne potpisaše tog kanona. Niti su mu stoga, kao što taj kanon kaže: jer vlada⁴⁾ stari Rim, dali čast sveti oci, nego je spočetka dobio prvenstvo među svećenstvom po milosti Božjoj, zbog stupnja vjere, po prvaku apostola Petru; jer je čuo od samoga Gospoda Isusa Krista riječi: Petre, ljubiš li mene? Pasi ovce moje. Ako je naimе »čast dobio«, kao što vele sastavljači govora (pred sholijem), »jer je vladao stari Rim«, tad bi, kad sad vlada Carigrad, on naslijedio tu čast.

II. Nek se zna, da su vladari stolovali u Milanu i Rimu. Njihove palače i danas postoje, ipak nije tima gradovima zbog toga dana čast. Čast svećeničkog reda i prvenstva nije od ovoga svijeta, već od Božjeg izbora i apostolske vlasti. Ako naimе sveti oci potvrdiše gradu Jerusalemu čast metropole zbog kralja kraljeva, Boga Gospoda našega Isusa Krista i štujući njegovu slavnu nauku, a ne dadoše mu patrijarhalno obličje, jer ne mogoše maknuti granica, što ih istini propovjednici (Oci nicenski) postaviše; kako je moguće, da se Božji darovi i apostolske časti premještaju zemaljskoga vladara radi, i da se mijenjaju netaknute vjerske zapovijedi? Ne dadu se dakle maknuti sve do konca časti starog Rima. Stoga, jer njegov biskup predsjedja svim crkvama zbog časti, ne može se siliti, da dođe na svete sabore cijelog svijeta. Ali bez njegove privole, da nije poslao neke podložne svojem prijestolju (poslanike), nije bilo općeg sabora; i da nije sam odredio o čemu će se raspravljati na saboru. Ako se neki protiv ovim riječima, da nije tako, neka potraže pismo, što ga je pisao isti sveti Otac Leon Marcianu i Pulheriji, blage uspomene, kao i pismo spomenutom carigradskom biskupu, pa će otud naučiti istinu.

Da su Teodor Studit i njegovi učenici, napose sv. Ćiril i Metod sačuvali uistinu čisto istočne predaje o božjeppravnom prvenstvu Petrovih nasljednika, dokazuju istočne liturgije⁵⁾ i istočni pisci izvan Bizanta.

Dr. F. Grivec (Ljubljana).

odlomcima Ćirilometodova nauka u Staroslovenskoj Metodovoj legendi. Ruski kanonist A. Pavlov tvrdi, da ta dva sholija uistinu kazuju Metodov nauk i da su njegovo djelo (Viz. Vremenik 1897, 147).

⁴⁾ dija basileucin; od riječi do riječi prijevod iz 28. kalc. kanona.

⁵⁾ Grivec, Cerkev, u 124, 1; 130—131,